



TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA DEMİR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/9959)

Karar Tarihi: 28/11/2018

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Recai AKYEL
Raportör : Özgür DUMAN
Başvurucu : Mustafa DEMİR
Vekili : Av. Kamil Nadir SARILKAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bilirkişi ücreti alacağına yargı kararına rağmen ödenmemesi ve bu davanın uzun sürmesi nedeniyle adil yargılanma ve mülkiyet haklarının; yargılama sırasında yapılan tercümanlık için ödenen ücretin düşük belirlenmesi ve bunun üzerine açılan davada vekâlet ücretinin tarifeye uygun hesaplanmaması nedeniyle de mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 16/6/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

6. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
8. Başvurucu, yeminli tercüman olup adli merciler tarafından tercüman olarak görevlendirilmektedir.

9. Boğazlıyan Cumhuriyet Başsavcılığının 8/1/2007 tarihli adli istinabe talebi üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, başvurucuyu istinabe yazısı ekinde gönderilen 6 adet CD içinde yer alan Kürtçe konuşmaları tercüme etmekle görevlendirmiştir. Başvurucuya tercüme işinin karşılığı olarak 5.000 TL ücret takdir edilmiştir.

10. Başvurucu, kendisine takdir edilen ücreti az bularak Bakanlık aleyhine 5/3/2013 tarihinde Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesinde alacak davası açmıştır. Başvurucu dava dilekçesinde 6.000 TL alacak talebinde bulunmuştur.

11. Mahkeme, bununla ilgili olarak hesap konusunda uzman bir bilirkişiden rapor almıştır. 12/1/2012 tarihli bilirkişi raporunda, başvurucunun alacağının vasıfsız işçi gündeliğinin üç katı olarak hesaplanan gündelik miktara göre altı ay için 27.000 TL olduğu görüşü bildirilmiştir.

12. Başvurucu yine Bakanlık aleyhine Ankara 22. Asliye Hukuk Mahkemesinde bu defa 16.000 TL alacak talebiyle 5/3/2013 tarihinde dava açmıştır. Bu davanın aralarındaki bağlantı sebebiyle Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesinde görülen ilk dava ile birleştirilmesine karar verilmiştir.

13. Mahkeme, söz konusu bilirkişi raporunu hükme esas alarak 14/11/2013 tarihinde asıl ve birleşen davaları kabul etmiş; başvurucu yararına 22.000 TL alacağın idare tarafından ödenmesine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, bilirkişi raporuna göre hesaplanan 27.000 TL alacaktan ödenen 5.000 TL'nin mahsubu ile başvurucunun alacağının 22.000 TL olarak belirlendiği açıklanmıştır. Mahkeme; başvurucu yararına davalı idareden alınmak üzere asıl dava yönünden 720 TL, birleşen dava yönünden de 1.920 TL tutarlarında vekâlet ücretine hükmetmiştir.

14. Taraflarca temyiz edilen karar, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi tarafından 17/4/2014 tarihinde onanmıştır.

15. Başvurucu, idare aleyhine 30/1/2014 tarihinde Ankara 31. İcra Dairesinde ilamsız icra takibi başlatmıştır.

16. Başvurucu 16/6/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

17. İcra dosyasındaki alacak tutarı 4/9/2014 tarihi itibarıyla 42.103,33 TL olarak hesaplanmıştır. İdare 24/9/2014 tarihinde icra ücretinden ve mahkemece hükmedilen vekâlet ücretinden kaynaklanan 1.176,22 TL gelir vergisini mahsup ederek icra dosyasına 40.927,11 TL yatırmıştır. Bu para aynı gün başvurucunun banka hesabına aktarılmıştır.

18. Başvurucunun talebi üzerine İcra Dairesi 29/9/2014 tarihinde borçluya 1.322,66 TL üzerinden bakiye borç muhtırası göndermiştir. İdare, çıkarılan bakiye borcun gelir vergisi kesintisinden kaynaklandığını ve herhangi bir ödeme yapılamayacağını bildirmiş; bunun üzerine İcra Dairesi 6/1/2015 tarihinde idareye gönderilen borç muhtırasının iptaline karar vermiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

19. Yargı kararlarının icra edilmemesi şikâyetleri ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden oluşturulan tazminat yolu bakımından ilgili hukuk için bkz. *Ferat Yüksel*, B. No: 2014/13828, 12/9/2018, §§ 11-14.

20. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 72. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bilirkişiye sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderleri ödenir. Bu konuda, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan ve her yıl güncellenen tarife esas alınır."

21. 5271 sayılı Kanun'un 202. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"(Ek: 24/1/2013-6411/ 1 md.) Tercümanlar, il adli yargı adalet komisyonlarınca her yıl düzenlenen listede yer alan kişiler arasından seçilirler. Cumhuriyet savcıları ve hâkimler yalnız buldukları il bakımından oluşturulmuş listelerden değil, diğer illerde oluşturulmuş listelerden de tercüman seçebilirler. Bu listelerin düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir."

22. 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Avukatlık ücreti, avukatın hukukî yardımının karşılığı olan meblâğı veya değeri ifade eder.

Yüzde yirmibeşi aşmamak üzere, dava veya hükmolunacak şeyin değeri yahut paranın belli bir yüzdesi avukatlık ücreti olarak kararlaştırılabilir.

...

Avukatlık asgarî ücret tarifesi altında vekâlet ücreti kararlaştırılamaz..."

23. 1136 sayılı Kanun'un 168. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"Avukatlık ücretinin takdirinde, hukukî yardımın tamamlandığı veya dava sonunda hüküm verildiği tarihte yürürlükte olan tarife esas alınır."

24. 1136 sayılı Kanun'un 169. maddesi şöyledir:

"Yargı mercilerince karşı tarafa yükletilecek avukatlık ücreti, avukatlık ücret tarifesinde yazılı miktardan az ve üç katından fazla olamaz."

25. 29/12/2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 12. maddesi ve ekli tarifinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Tarifinin ikinci kısmının ikinci bölümünde gösterilen hukuki yardımların konusu para veya para ile değerlendirilebiliyor ise avukatlık ücreti, (yedinci maddenin ikinci fıkrası, dokuzuncu maddenin birinci fıkrasının son cümlesi ile onuncu maddenin son fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla,) Tarifinin üçüncü kısmına göre belirlenir.

(2) Şu kadar ki asıl alacak miktarı 3.666,66 TL'ye kadar olan davalarda avukatlık ücreti, tarifinin ikinci kısmının, ikinci bölümünde, icra mahkemelerinde takip edilen davalar için öngörülen maktu ücrettir. Ancak bu ücret asıl alacağı geçemez."

..."

İKİNCİ KISIM

...

İKİNCİ BÖLÜM

...

Yargı Yerleri ile İcra ve İflas Dairelerinde Yapılan ve Konusu Para Olmayan veya Para ile Değerlendirilemeyen Hukuki Yardımlara Ödenecek Ücret

...

7. Asliye Mahkemelerinde takip edilen davalar için 1.320,00 TL

...

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yargı Yerleri ile İcra ve İflas Dairelerinde Yapılan ve Konusu Para Olan veya Para ile Değerlendirilebilen Hukuki Yardımlara Ödenecek Ücret

1. İlk 25.000,00 TL için % 12

..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

26. Mahkemenin 28/11/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Yargı Kararının İcra Edilmemesi Şikâyeti ve Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

27. Başvurucu, alacağına ilişkin yargı kararının icra edilmemesi nedeniyle mülkiyet ve adil yargılanma haklarının; söz konusu davanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

28. Bakanlık, alacağın mahkeme kararından itibaren yaklaşık dokuz ay sonra ödendiğini belirtmiştir. Bakanlık; ödemeye ilişkin işlem süreci, tazminatın ödemenin ivedi olmasını gerektirir özellikle bir konu olmaması, alacağın kanuni faiziyle birlikte ödenmesi gibi hususlar dikkate alındığında bu gecikmenin ihlal boyutuna ulaşmadığı görüşünü bildirmiştir.

2. Değerlendirme

29. Bireysel başvurular sonrasında, 31/7/2018 tarihli ve 30495 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'a geçici madde eklenmiştir.

30. 6384 sayılı Kanun'a eklenen geçici maddeye göre yargılamaların uzun sürmesi ve yargı kararlarının geç veya eksik icra edilmesi ya da icra edilmemesi şikâyetiyle Anayasa Mahkemesine yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Anayasa Mahkemesi önünde derdest olan bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle verilen kabul edilemezlik kararının tebliğinden itibaren üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonu Başkanlığı (Tazminat Komisyonu) tarafından incelenmesi öngörülmüştür.

31. Anayasa Mahkemesi, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı ya da yargı kararlarının geç veya eksik icra edildiği yahut hiç icra edilmediği iddiasıyla 31/7/2018 tarihinden önce gerçekleştirilen bireysel başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru imkânının getirilmesine ilişkin mevzuata önceki içtihadında yer vermiştir (*Ferat Yüksel*, §§ 11-14).

32. *Ferat Yüksel* kararında Anayasa Mahkemesi; yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı ya da yargı kararlarının geç veya eksik icra edildiği yahut hiç icra edilmediği iddiasıyla 31/7/2018 tarihinden önce gerçekleştirilen bireysel başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru imkânının getirilmesine ilişkin yolu, ulaşılabilir olma, başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesinin bulunup bulunmadığı yönlerinden inceleyerek bu yolun etkililiğini tartışmıştır (*Ferat Yüksel*, § 26).

33. *Ferat Yüksel* kararında özetle anılan başvuru yolunun kişileri mali külfet altına sokmaması ve başvuruda kolaylık sağlaması nedenleriyle ulaşılabilir olduğu, düzenleniş şekli itibarıyla ihlal iddialarına makul bir başarı şansı sunma kapasitesinden mahrum olmadığı ve tazminat ödenmesine imkân tanınması ve/veya bu mümkün olmadığında başka türlü telafi olanakları sunması nedenleriyle potansiyel olarak yeterli giderim sağlama imkânına sahip olduğu hususunda değerlendirmelerde bulunulmuştur (*Ferat Yüksel*, §§ 27-34). Bu gerekçeler doğrultusunda Anayasa Mahkemesi, ilk bakışta ulaşılabilir olan ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmayacağı sonucuna vararak başvuru yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle kabul edilemezlik kararı vermiştir (*Ferat Yüksel*, §§ 35, 36).

34. Mevcut başvuruda, söz konusu karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

35. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

36. Başvurucu, tercümanlık görevi sebebiyle takdir edilen ücretin piyasa koşullarına göre az olarak belirlendiğinden yakınmıştır. Başvurucu, iş adli makamlar için değil de özel kişiler için yapılmış olsaydı piyasa rayicine göre belirlenmesi gereken bu ücretin adil ve hakkaniyete uygun olmadığını vurgulamıştır. Başvurucu ayrıca vekâlet ücretinin Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne uygun olarak hesaplanmadığını belirterek bu gerekçelerle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

37. Bakanlık başvurusunun bu iddiaları hakkında bir görüş bildirmemiştir.

2. Değerlendirme

38. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda başvurusunun ihlal iddialarını kanıtlayamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoğlu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

39. Başvurucu, adli mercilerce tercüman olarak görevlendirilmesi nedeniyle takdir edilen ücretin düşük olduğu iddiasıyla açtığı davada mahkemece belirlenen ücreti az bulmuştur. Başvurusunun bu şikâyeti, ihlal edildiğini ileri sürdüğü mahkemeye erişim hakkı ile ilgili olmayıp derece mahkemeleri tarafından hukuk kurallarının ve delillerin değerlendirilmesi ile yorumlanmasında isabet olmadığına ve esas itibarıyla yargılamanın sonucuna ilişkindir.

40. Başvuru konusu dava incelendiğinde, delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanması suretiyle uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması hususunda bariz takdir hatası veya açık keyfilik içeren bir durum tespit edilmemiştir.

41. Başvurucu ayrıca mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiası kapsamında vekâlet ücretinin mahkemece ilgili tarifeye aykırı olarak belirlendiğini öne sürmüştür.

42. Anayasa Mahkemesi daha önce vekâlet ücreti de dâhil olmak üzere yargılama giderlerine ilişkin hüküm fıkrasının Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında incelenmesinin kural olarak mümkün olmadığını kabul etmiştir. Ne var ki yargılama giderine hükmedilmesinin veya hükmedilmemesinin adil yargılanma hakkı kapsamındaki güvencelerden biri ile ilişkilendirilmesi, başka bir anlatımla bu güvencelerden birini etkilediğinin saptanması hâlinde bu yöndeki şikâyetlerin incelenmesi söz konusu olabilecektir (*Aksaray Tır Nakliyat San. ve Tic. Ltd. Şti.*, B. No: 2017/36736, 19/9/2018, §§ 81, 82).

43. Buna göre lehe vekâlet ücretine hükmedilmediği veya vekâlet ücretinin düşük belirlendiği iddialarının somut olayın tüm şartları çerçevesinde adil yargılanma hakkının diğer güvencelerinden birini etkilediğinin ortaya konulduğu hâllerde etkilenen güvence kapsamında incelenmesi mümkündür. Diğer taraftan Anayasa'nın 36. maddesinde medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyuşmazlıklarda lehe hükmedilen vekâlet ücretinin oranına ilişkin bir güvence bulunmadığı gibi lehe vekâlet ücretine hükmedilmemesinin mahkemeye erişim hakkıyla da bir ilgisi yoktur. Somut olayda da başvuru, kamu tüzel kişisi aleyhine açılmış olduğu davada bu şekilde vekâlet ücretine hükmedilmesinin adil yargılanma hakkı kapsamındaki diğer güvencelere tesir ettiğini de ortaya koyabilmiş değildir. Bu nedenle belirtilen şikâyet yönünden adil yargılanma hakkına yönelik bir müdahalenin bulunmadığı açıktır.

44. Sonuç olarak somut başvuruda, başvurusunun adil yargılanma hakkı kapsamında dile getirdiği diğer iddialar yönünden bir ihlalin olmadığı açık olduğu anlaşılmıştır.

45. Açıklanan gerekçelerle başvuru sahibinin diğer ihlal iddialarının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Yargı kararının icra edilmemesi şikâyetinin ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 28/11/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Recai AKYEL